Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА.

№ 10 (471) | ГОД X | 7 САКАВІКА 1965 г | ЦАНА 60 гр.

Святочная праўда

Мужчыны часта, і абавязкова пры Свяце 8 сакавіка, наракаюць, што яны, бедныя, свайго свята не маюць. Каб яшчэ больш парушыць чулае сэрца жанчыны, выдумалі някепскі гумар, які цяпер часцей паўтараюць ужо самі жанчыны: 40 мучанікаў — вось свята мужчын. Было б усё добра, каб змест сказанага толькі гумарам і застаўся. Вядома, добра пасмяяцца. Але мужчыны, дзякуючы сваёй самалюбнасці, паверылі ў гумар, як праўду, а жанчыны ў сваёй наіўнасці ўцвердзілі іх у гэтым.

Жанчыны — істоты непатрабавальныя, задаволіліся, што хоць на словах яны нібыта вышэй, бо ж маюць сваё дзяржаўнае свята, а мужчыны яго не маюць. Проста кажучы, мужчынам лёгка ўдалося абаламуціць жанчын, умела падабранымі словамі вывернуць усю праўду навыварат, здабываючы сабе пры гэтым яшчэ і воблік святога мучаніка. Мужчыны кажуць больш — кажуць, што яны далі нам свята.

Для яснасці прыпомню, што свята жанчын было ўстаноўлена самымі жанчынамі, як Дзень барацьбы за роўныя правы з мужчынамі. Тыя менш хітрыя мучанікі — мужчыны, так добрыя і невінаватыя, адвярнулі ката хвастом і зрабілі з Дня барацьбы за раўнапраўе — урачыстае Свята жонкі, калі гэта яны самі з'яўляюцца госцем, а жонка (бо ж яе свята), дае пану-мужу чыстую кашулю, добрую ежу і цешыцца, што ён не сароміцца з ёю, такі цудоўны, паказацца.

Наракаюць толькі мужчыны на сябе (тут вядома таксама памыляюцца), што дрэнны дзень выбралі на жаночае свята — дарага каштуюць кветкі, а на вёсцы і зусім іх не атрымаеш. А гэта ж так выгодна: даць кветку і справа ўладжана. І нічога рабіць не трэба, і жанчына ў сёмым небе ад шчасця.

Так, так мілыя жанчыны! Тыя бедныя, просталінійныя, няхітрыя мужчыны загналі вас у цёмны кут. Ім выгодна, што ёсць Свята жанчын, а жанчына, хоць у галаве кружыцца, церпіць, бо як жа яна будзе псаваць святочны настрой, каб выгарнуць усю праўду. Але гэта я рашыла зрабіць сваім фельетонам. Мо' таксама толькі таму, што гэта мой прафесіянальны абавязак.

У кожным выпадку гатова прыняць усе абухі на сваю галаву. Будзе мне больш сумна, калі жанчыны са сваім адвечным спакоем скажуць: гэтым яна і так нічога не зменіць — мужчына будзе мужчынам, а жанчына — жанчынай.

Я, аднак, дам вам у адказ такую яшчэ карціну. Абое прыходзяць з поля, управяцца пры гаспадарцы, муж сядае (ён змучаны ж), жонка рыхтуе вячэру. Ад полымя пліты палыхае яе твар, пакрыты кроплямі поту. Пасля вячэры муж зноў адпачывае (ён змучаны ж), а жонка робіць «бабскую» работу. Колькі яе, не мне вам гаварыць.

Гмм... Мо' гэта і нармальная з'ява, толькі з умовай, калі забудзем, што мужчына нарадзіўся таксама голы, як і жанчына, і пакуль пачаў насіць майткі, адзявалі яму толькі звычайную даўжэйшую кашульку. Вось і доказ, што падзел творым мы самі. Прырода падзелу не ведае і не прызнае яго. Яна непадзельная. Кожнае тады нарушэнне правіл прыроды з'яўляецца гвалтам, несправядлівасцю.

Буду скакаць пад неба, калі мужчыны і жанчыны згодзяцца са мной пры вось гэтым жаночым урачыстым Свяце. Калі і адны, і другія выкарыстаюць магчымасці зраўнання ў прывілеях і абавязках.

Ездзячы па вёсках, заўсёды цікаўлюся, як развіваецца асвета для дарослых — вечаровыя курсы па праграме пачатковай школы. Пытаю пра жанчын на гэтых курсах. Радасна, калі спатыкаю 60-гадовых мужчын, якія вучацца тут, і сумна, нялоўка, калі на 20—15 асоб няма на курсе ніводнай жанчыны. Значыць, з тым раўнапраўем не так ружова, як гаворыцца нам з усіх бакоў пры свяце. Не зусім добры гэта метад, — толькі ўсыпляе.

(Працяг на стар. 4)

НІНА ЦЫВАНЮК І ІНШЫЯ

12-цігадовая Ніна заўсёды намагалася, каб доўга не заснуць. Яе вельмі цікавіла размова бацькі і маці з начнымі людзьмі, якія гаварылі на рускай мове і з ёю ласкава жартавалі.

У гэтую ноч Ніна першая пачула стук у дзверы, а пасля ў акно. Яна абудзіла сваю маму.

— Гаспадар у хаце? — запыталі прыбыўшыя.

— У хаце, у хаце, калі ласка, заходзьце.

— Мы накіраваны ад Ёзіка Сяржана. Па зброю прыйшлі да вас, хочам забраць яе.

Маці Ніны ўзрадавана пачала распытваць аб Ёзіку, брату мужа, пачала гаварыць так, як заўсёды гаварыла з начнымі гасцьмі. А бацька маўчаў і толькі грозна, занепакоена глядзеў на яе.

— Ніякай зброі я не маю. Аб Ёзіку я нічога не ведаю. А ноччу, згодна з законам, нельга нікому хадзіць, — сказаў Іван Сяржан. У гэты час здагадалася і маці ў чым справа.

Начныя госці замест ласкавай размовы пачалі біць бацьку прыкладамі. Запомнілася да смерці і другое здарэнне. Ноччу немцы проста з пасцелі, раздзетых, забралі іх сям'ю (і не толькі іх) і пагналі ў Пяньскі. Усе яны думалі, што гэта апошнія хвіліны іх жыцця, што гоняць іх на расстрэл. У гэтую ноч немцы многіх расстралялі.

2.

Скончылася нямецкая акупацыя. Бацька Ніны, Іван Сяржан, з'яўляецца адным з першых арганізатараў народнай улады ў Гарадку, а яго родны брат — Ёзік Сяржан, узначальвае тэкстыльнае прадпрыемства ў Міхалове. Праз нейкі час дырэктара фабрыкі — Ёзіка Сяржана забілі бандыты. Яго імем завецца цяпер тэкстыльнае прадпрыемства ў Беластоку.

Ніна Сяржан дарастала. Рвалася да арганізацыйнай працы, жадала дзейнічаць, рабіць нешта карыснага для грамадства.

(Працяг на стар. 4)

Агульнае патрабаванне перагавораў

Усё больш пагоршваецца ваенна-палітычнае становішча ў Паўднёвым В'етнаме. Пасля чарговага перавароту, а за ім контрперавароту нават амерыканскія апекуны перасталі арыентавацца, хто ж на самай справе ў Сайгоне трымае ў сваіх руках уладу. Аднак амерыканскія генералы і далей не робяць з гэтых фактаў патрэбных вывадаў. Замест таго, каб забраць сваю армію з гэтай краіны і даць магчымасць самому в'етнамскаму народу кіраваць сваім лёсам, усё больш бяруць у свае рукі барацьбу з вызваленчым рухам. У апошні час дайшло да таго, што вайсковыя часці ЗША, якія да гэтае пары афіцыяльна называліся «дарадчым персаналам» паўднёвав'етнамскай арміі, самі рушылі на барацьбу з партызанамі. Гэта якраз здарылася тады, калі паўднёвав'етнамскія генералы сцягвалі свае войскі ў сталіцу, каб дапамагчы ў заваяванні ўлады. Адначасова самалёты ЗША, пілатаваныя амерыканскімі лётчыкамі, бамбардзіравалі пазіцыі паўстанцаў вакол Сайгона. Гэтыя факты нельга назваць інакш, як агрэсія з рысамі каланіяльнай вайны.

Няма сумнення і ў тым, што спачатку пірацкія налёты амерыканскай авіяцыі на тэрыторыю В'етнамскай Дэмакратычнай Рэспублікі, а затым непасрэдны ўдзел у вайне супроць паўднёвав'етнамскіх патрыётаў паставілі ЗША перад тварам аднагалоснага крытычнага пункту гледжання свету. Ужо не толькі сацыялістычныя і нейтральныя краіны, але нават бліжэйшыя саюзнікі Злучаных Штатаў патрабуюць спыніць амерыканскую інтэрвенцыю і мірна вырашаць індакітайскія праблемы.

Прэзідэнт Францыі дэ Голь у гутарцы з савецкім паслом Вінаградавым выразіў поўную згоду на прапанову Савецкага Саюза супольна дзейнічаць у напрамку склікання міжнароднай канферэнцыі, якая накрэсліла б умовы міру ў Паўднёвасходняй Азіі. Падобнае становішча заняў міністр замежных спраў Куў дэ Мюрвіль. Будучы нядаўна ў Вашынгтоне і нягледзячы на тое, што быў госцем, меў адвагу публічна ў час выступлення па тэлебачанню скрытыкаваць ЗША, сцвярджаючы, што іх палітыка ў Паўднёвым В'етнаме не дасць ніякіх пазітыўных вынікаў. Побач з Францыяй таксама і Вялікабрытанія ўзмоцніла сваю актыўнасць у напрамку склікання міжнароднай канферэнцыі ў справе Індакітая. Прэм'ер Вільсон назваў цяперашнія сакрэтныя кансультацыі «актыўным умяшаннем» краіны, якая нясе поўную адказнасць за мір у Індакітаі хоць бы па той прычыне, што была адной са старшынь на жэнеўскай канферэнцыі ў 1954 годзе. Нядаўна таксама генеральны сакратар ААН У Тан зноў выказаў думку аб перагаворах, называючы іх «адзіным спосабам вырашыць в'етнамскі крызіс».

У час пасяджэння індыйскага парламента міністр замежных спраў Сваран Сінг, прапануючы склікаць канферэнцыю, падобную да жэнеўскай, заявіў: «Становішча Індыі ў справе в'етнамскай праблемы супадае са становішчам СССР, Польшчы, Камбоджы і шэрагу іншых краін. Індыйскі ўрад цяпер кантактуецца з зацікаўленымі краінамі, каб стварыць спрыяльныя ўмовы для склікання канферэнцыі».

І вось у той самы час, калі амаль увесь свет разумее, якую небяспеку заключае ў сабе в'етнамскі крызіс і прадпрыймае намаганні ў напрамку міру, прэс-сакратар Белага дома Рыдзі заявіў, што прэзідэнт Джонсан «нікога не ўпаўнаважыў наладжваць якія б там ні было кантакты для перагавораў у справе В'етнама».

Вядома, такое становішча пагоршвае сітуацыю ў Індакітаі і перш за ўсё адсоўвае перспектывы міру і свабоды ў Паўднёвым В'етнаме. Аднак гэтая сітуацыя пацвердзіла ўсё мацнейшае адзіноцтва ЗША ў індакітайскай палітыцы, адзіноцтва, якое павінна прынесці паражэнне.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Гітлер: — Спыніце іх праследаваць, яны добра нам паслужылі!

Мал. Кукрыніксы

У 47 гадавіну

20 сакавіка ў памяшканні ГП БГКТ адбылося ўрачыстае пасяджэнне прысвечанае 47-ай гадавіне Савецкай Арміі.

Урачысты вечар адкрыў старшыня гарадскога праўлення БГКТ у Беластоку Уладзімір Куршэль, які цёплымі словамі прывітаў прадстаўнікоў Чырвонай Арміі, запрошаных у прэзідыум. Даклад «Аб баявым шляху Савецкай Арміі» прачытаў член праўлення гарадскога аддзела журналіст «Беластоцкай газеты» Васіль Баршчэўскі. Са словам прывітання выступіў таксама афіцэр Савецкай Арміі.

У мастацкай частцы выступіла эстрада «Лявоніха» і самадзейнікі Рускага таварыства ў Беластоку.

Потым пад гукі аркестра, да позняй ночы працягваліся танцы. Арганізатарам вечара быў гарадскі аддзел БГКТ і Клуб рускага таварыства.

тэкст і фота:
М. Хмялеўскі

Прэзідыум урачыстага пасяджэння. Чытае даклад Васіль Баршчэўскі.

Дзіцячы калектыў рускага таварыства выконвае п'есу-байку «Церамок».

■ У Беларускім аўтазаводзе змантавана ўнікальны канвеер, які дазволіць на выпуск 27-тонных аўтамабіляў «БелАЗ — 540», а пазней 40 — і 65-тонных. Яны стаяць на ўзроўні сусветнай аўтамабільнай тэхнікі.

■ Беларускія гадзіннікі «Зара», «Вымпел», «Прамень» маюць добрую славу ў Польшчы, Балгарыі, Румыніі, Венгрыі, Чэхаславакіі, Італіі. Неўзабаве пачнецца выпуск электрычных гадзіннікаў, якія значна лепшыя і больш зручныя. Рух механізму дае невялікая батарэйка памерам з дзвюхкапеечную манету. Адной батарэйкі хопіць на цэлы год.

■ Беларусь мае сваю нафту. На Рэчыцкім месцанараджэнні пры выпрабаванні шчыліны №7 з глыбіні 2.751 метраў ударыў моцны фантан нафты і газу.

■ Кожнаму, хто першы раз прыязджае ў Ліду, задаюць пытанне: «А вы яшчэ не былі ў нашым планетарыі?»

Планетарый у Лідзе адкрыта ў лістападзе мінулага года. Пабывала ў ім ужо больш як 10 тысяч чалавек. Людзі цікавяцца тут будовяю зорнага неба, прычынамі зацьмення Сонца і Месяца, палярнымі зззяннямі, рухам штучных сатэлітаў Зямлі.

■ Старшакласнікі Брэсцкага тэхнічнага вучылішча № 1 арганізавалі радыётэлевізійнае атэлье «Дзякуй». Яны рамантуюць тэлевізары. Плата за гэту добрую паслугу — сардэчнае дзякуй!

■ У мястэчку Паставы арганізавалася аматарская народная філармонія, якая складаецца з хору, вакальных ансамбляў мужчынскага і жаночага, танцавальнага калектыву, эстраднага аркестра, аркестра цымбалістаў і індывідуальных выканаўцаў.

■ У калгасе «Прагрэс» каля Нясвіжы амаль усе брыгадзіры з'яўляюцца завочнымі студэнтамі Смілавіцкага сельскагаспадарчага тэхнікума, а Хведар Галубовіч рыхтуецца паступіць у Беларускую сельскагаспадарчую акадэмію. Гэтыя людзі даюць зялёную дарогу ўсяму новаму і прагрэсіўнаму ў гаспадарцы калгаса.

■ У спартыўным таварыстве «Чырвоны сцяг» у Мінску ёсць энтузіясты моцнай загартоўкі.

На здымку: майстар Мінскага завода аўтаматычных ліній Пятро Шчагалёў (справа), студэнтка Мінскага тэхнікума савецкага гандлю Надзея Капачова і рэжысёр кінастудыі «Беларусьфільм» Юры Філін прымаюць сонечныя ванны.

(ся)

Наш акцыя

КНІГІ ДЛЯ ДОМА КУЛЬТУРЫ ІМЯ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА Ў ГАРАДКУ.

Падарунак **А. П. Траяноўскага** з Мінска: Янка Купала — «Тры паэмы», Янка Лучына — «Выбраныя творы», Максім Багдановіч — «Выбраныя творы», Л. І. Якуніна — «Слуцкія паясы».

Універсітэт-школа вялікай тэорыі

Госцем Беластока ў апошні час быў вядомы вучоны - матэматык рэктар Варшаўскага універсітэта прафесар Станіслаў Турскі. На спатканні ў Клубе Міжнароднай кнігі і друку гаварыў ён пра універсітэт, пра навуку, пра людзей, якіх, як сказаў, «прымаем на Кракаўскім Прадмесці з адкрытымі рукамі».

Гаварыў надзвычай цікава і прыгожа, як патрапіць гаварыць толькі чалавек вялікіх ведаў і вялікай, тым самым, скромнасці. Падкрэсліваючы ролю універсітэта, як кузні навуковых кадраў, яго пастаяннае ўздзеянне на краіну, праф. Турскі сказаў: «Сённяшні універсітэт — гэта не кароткі бляск, гэта пастаяннае гарэнне лямпы».

Варшаўскі універсітэт быў заложаны ў 1808 годзе з юрыдычным факультэтам. Пасля 10-ці год меў пяць факультэтаў. Цяпер мае дзесяць: біялогія, хімія, палітычная эканомія, філалогія,

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАВЕЖА
орган літаратурна-мастацкага аб'яднання пры ГП БГКТ № 75

Калі пастукалі ў дзверы, Марфа ведала, што гэта хтосьці чужы. Свае, вясковыя ўваходзілі ў хату без стукання.

Увайшоў пашта.льён.

«Можа што ад сыноў?» — падумала Марфа.

— Хіба пенсію найперш, — пашта.льён паслюніў пальцы, і дастаўшы пакет чырвонцаў, пачаў адлічваць: — 100... 200... 300... 400, а рэшту дастанеце дробнымі... на цукеркі для ўнукаў.

— Далёка мае ўнукі, — неяк сумна адазвалася Марфа.

— Не бядуйце, цётка! — сказаў паштальён. — Прыедуць летам. А цяпер вось колькі пісем вам прыслалі!

Сапраўды, было іх некалькі. Гэтыя з пячаткай адкінула адразу. Вядома, ад улад. Вернецца муж, хай тады разбіраецца.

Але адзін быў без канторскай пячаткі.

«Хто бы яго прыслаў?» — ломіць галаву Марфа.

Можа Андрэй, а можа Сцёпка? Даўно ўжо не было ад іх нават прывітання, забываюць, не пішуць. А што б ім шкодзіла напісаць: жывыя мы і здаровыя. Пацешылі б хворае сэрца. Яны ж вучоныя. Раз-два і пісьмо. Сцёпка хаця часам прыедзе, два-тры разы ўгод, але Андрэйка... Аж у Маскве. Дыпламат!

Марфа бярэ канверт і падыходзіць бліжэй да акна. Папера шапоча ў пальцах, але яна, Марфа, як сляпая... Нічога... ані аднаго слова, ані адной літары...

Горыч напаўняе сэрца і слязьмі пераліваецца праз глыбокія зморшчыны яе шчок, а жаль, вялікі жаль, як камяк смалы, душыць горла.

Не ўмее... не вучоная...

* ✲ *

А калі было ёй вучыцца?

Мела Марфа сем год, як да яе мамы прычапілася нейкая хвароба. Суседзі і сваякі падгаварвалі бацьку, каб прадаў карову і завёз жонку да лекара. Не паслухаў.

— Лекар далёка, вёрст пяцьдзесят ехаць, ды што ён паможа! — апраўдваўся.

Мама ўрэшце цалкам занапала. Васковы, касцісты твар, востры нос, раскудлачаныя валасы... густы смурод і... вошы. Лазілі ўсюды. Маці з болю моршчыла лоб іківала галавой.

Памерла ноччу. Ціха, без аднаго енку. Вечарам звычайна ляглі спаць, а калі ўсталі, маці была ўжо халоднай. Марфу ўзяў да сябе нейкі далёкі сваяк. Няньчыла ў яго дзяцей і прыбірала ў пакоях.

Калі ж было ёй вучыцца?

* ✲ *

На стале стаяць за шклом дзве фатакартачкі. Марфа глядзіць то на Сцяпана, то на Андрэя, а затым на пісьмо.

— Ад каторага яно?

Абодва сыны моўчкі ўзіраюцца ў маці шкляным позіркам. Марфа ўмяшчае пісьмо між фатакартачкамі сыноў і глыбока ўздыхае.

— Мушу чакаць на мужа.

Бярэ газеты і ўважна разглядае іх загалоўкі. Ёсць! На старэнькіх вуснах зацвітае ўсмешка.

— Сцяпан Паўлюк, — чытае шэптам, не ведаючу літар. Яе сцвярднелыя ад працы пальцы не спяшаючы ўзнімаюцца па радках друку. Ведае Марфа, што гэта словы яе сына. Аб чым піша? Так хацелася б ведаць!

— Ну, скажы ж! — гаворыць Марфа і, беручы ў рукі фатаграфію, доўга ўзіраецца ў твар малодшага сына, а думкі пераносяць яе ў далёкае мінулае.

— Не, яшчэ цябе тады не было. Толькі што меў ты нарадзіцца, — шэпча Марфа, трымаючы фатаграфію ў руках. — Прыехалі ноччу, разбудзіў нас нахабны стук.

— Паліцыя, адчыняйце! — раўлі за дзвярыма. Бацька не спаў. Пайшоў адчыніць дзверы. Кінуліся на яго, як сабакі на зайца. Скавалі рукі і паставілі тварам да сцяны.

— Не бачыў ты гэтага, — выціраючы слязінку, гаворыць Марфа. — Цэлы дом перавярнулі ўверх нагамі, нават печку разбілі, падлогу сарвалі.

— Дзе лістоўкі, дзе сцягі?! — крычаць і б'юць, гумовымі палкамі б'юць. — Згінеш за кратамі, свіння ты чырвоная!

Заскрыпелі дзверы. Марфа ўздрыганулася, быццам са сну збудзілася. Увайшоў аграном.

— Старшыня дома? — запытаў прывітаўшыся.

— Не, яшчэ не вярнуўся, — адказвае Марфа і бярэ са стала блакітны канверт.

— Прыехалі з павета па справе новага свінарніка.

— Муж заўтра вяртаецца, — кажа Марфа і задумоўваецца, ці не папрасіць аграНома, каб паглядзеў, ад каго гэтае пісьмо.

«Ээ, неяк сорамна», — сцвярджае ды зноў адкладае пісьмо на папярэдняе месца.

* ✲ *

У хлявах назойліва рахочуць свінні.

— Вось галава! — гаворыць Марфа. — Я ж свінням есці забылася даць.

Бразгочуць гаршкі, ляскочуць вёдры, дудніць карыта. Ідзе звычайная гаспадарская мітусня. Так праходзіць дзень.

Пасля вячэры Марфа ўключае радыёпрыёмнік. Сумна самой у пустой хаце. Падаюць апошнія паведамленні, а затым дыктар аб'яўляе трансляцыю справаздачы з пасяджэння Сейма. «Можа дзе свайго старога пачую», — думае Марфа і сядае бліжэй радыё. З рэпрадуктара плывуць чужыя словы. Нудна ёй без ніякага занятку. Позірк блытаецца па хаце. Спыняецца на фатаграфіі старэйшага сына.

«А можа Андрэй цяпер у Варшаве і адтуль з варшаўскай кватэры выслаў гэтае пісьмо? — задумоўваецца яна. — Хіба цяпер ён ужо ажэніцца? Толькі каб нейкай панюсі не ўзяў, што нават у наш бок глянуць не захацела б... а жаніцца яму трэба, гэта факт, — сцвярджае маці і думкамі вяртаецца да таго часу, калі сама выходзіла замуж. Даўно гэта было.

* ✲ *

Як толькі вярнуліся з бежанства, мачаха адразу распарадзілася:

— Ты ўжо дзеўка. Ідзі сабе сама зарабляй на жыццё. Я карміць цябе не буду.

Пасля трох год службы Марфа запрацавала сабе цялушку, боты, пару сукенак і копу нявымалачаных снапоў жыта. Гэта быў яе пасаг.

Сваты прыехалі з суседняй вёскі. Марфа якраз была дома. Прышла ў нядзелю наведаць радню. Сваты, як звычай кажа, заўзята хвалілі свайго кавалера.

— Падумай, гаспадар: Ванька сам адзін застаўся і цэлы ўчастак зямлі ў яго!

Загарэліся жаднасцю вочы Марфы. Урэшце будзе як пані для сябе, на сваім!

Вяселле было ціхае і вельмі скромнае. Малады адлаў касцюм, які пазычыў быў на гэтую ўрачыстасць і астаўся ў лапцях ды латаных штанах. Мужаў дом стаяў без вокан, дзвярэй і страхі, а на ўчастку зямлі гаспадарыў палын. Прыняў іх у хату далёкі сваяк. Жылі без гаршчка, лыжкі, міскі, не было ні сякеры, ні пілы, ды яшчэ Ваньку незадоўга ўзялі ў салдаты.

Нарадзілася першае дзіця. Дзяўчынку ахрысцілі Верай. Бабулька Юлія перавязала ёй пупавінку, выкупала і пайшла дамоў. Малако ў Марфы хутка прапала. Яна думала, што нехта зурочыў і малілася і заклінала ўсіх святых, але без скутку. Бо з чаго ж мела яно быць, калі ў хаце ні кавалачка хлеба, ні жмені мукі, а муж у салдатах.

Аднойчы пайшла Марфа да суседкі, да мужавай цёткі пазычыць іголку. У сенях заўважыла гаршчок варанай бульбы. Хіба для свіней. Рука неяк сама працягнулася і Марфа хутка не задумоўваючыся злапала адну і другую жменю яшчэ цёплай бульбы ды схавала пад кашулю. Увайшла ў хату, стаіць і дрыжыць. На шчасце цётка нічога не дадумалася. Цешылася Марфа, што будзе чаго пад'есці, каб малака прыбыло.

Ціха заскрыпелі дзверы, але Паўлючка ані варухнулася.

(Працяг на стар. 4)

Вынікі конкурсу

У мінулым годзе ГП БГКТ супольна з Літаратурным аб'яднаннем «Белавежа» аб'явілі літаратурны конкурс прысвечаны Дваццацігоддзю ПНР. Нядаўна конкурсная камісія падвяла вынікі конкурсу. Першай узнагароды не прызнана. Другую ўзнагароду атрымаў Алесь Барскі за апавяданне «Леанарда». Тры трэція ўзнагароды прызналі: Віктару Шведу за цыкл вершаў, Мікалаю Лобачу за апавяданне «Хрысціны» і Уладзіміру Паўлючуку за апавяданне «Кастусь — пан».

Пакіну на квітненне

(Сэксціна)

Калі я ў дзяцінства зайду,
Як у заросшы сад,
Каб успомніць ўсе пачаткі лета,
Ці назбіраць квартачку малін —
Думаеце, я забыўся,
Якое ў нас стагоддзе на двары?

Мне трэба знаць, што на двары.
Бо як жа я ў юнацтва зайду,
Калі з дзяцінства вярнуцца забыўся
Якое было, як поле, як сад,
І з якога да мяне беглі маліны,
Што бывае на пачатку добрага лета.

Ужо за гарамі, лясамі лета,
І восень, як конь з капытам, на двары,
Топча лісце яблынь і малін.
Як жа я цяпер зайду
У майго юнацтва сад,
Калі б з дзяцінства вярнуцца забыўся?

Не, я даты сённяшняй не забыўся!
Я — супроць ваеннага лета,
Каб не пускаць нікога ў сад,
Калі хто быў з вінтоўкай на двары.
Наперакор усім за ім пайду
І ажыўлю расстрэляных кучу малін.

Кашулі падобны да соку малін,
Ад болю ў няпамяць чалавек забыўся,
Але ідзе наперад і я за ім пайду
У зараслі кубінскага лета,
Каб кожны мог спакойна на двары
Свой пасадзіць і даглядаць сад.

Зямлю я бачу, як вялікі сад
Са сцягам колеру малін,
Антэны міру з кожнага двара;
Яшчэ гімн чалавеку не забыўся,
Ён жыве ў памяці, як лета,
Хоць гады барацьбы нястрымна ідуць

Выйду я на вуліцу і пакіну сад
На ціхае квітненне на ўсё лета —
Хай думаюць, што я ў сне забыўся.

І. ЧЫКВІН

Алесь Барскі

* ✲ *

Я знаю, што такое смутак,
бо быў не раз я
жураўлём асеннім
і чарку горкае атруты
трымаў у жмені.
Я знаю, што такое радасць,
бо быў я жураўлём прадвесня
і ў пальцах ап'янелых шчасцем
трымаў я песню.

Уладзімір Гайдук

Апошняе неба

Апошні грош
Адкрыў фальшывыя вочы сяброў
Нікога на свеце не маеш
Першае неба зялёнае
Калыска дзяцінства

Апошні кілішак гарэлкі
Прыцiснуў пачырванелых п'янюг
Ты выпіў няўдачы след
Другое неба блакітнае
Васільковыя вочы каханай дзяўчыны

Апошні крык
Схаваўся ў цемры іржаваю фінкай
Прыкончыць гада
Трэцяе неба чырвонае
Апошняе неба крыві і жыцця.

* ✲ *

Крылы не толькі даны арлу,
Мае іх вецер і казка.
І тая думка, што паліць сум
І дарыць шчасце.

Толькі з крыніцы жывой вады
Песні ўдалося хлябнуць глыток,
А людзям хопіць адной слязы
На ўсё жыццё...

Яша Бурш

* ✲ *

Усмешкаю
сціраю з твару перажыванні
удзяляю яе ад душы
блізкім
суправаджаю хвіліны
праходзячыя
церaз мае зрэнкі
асвятляю цямноты
вызваляю надзеі
на абліччу выяўленняў
і на крыллях
фантазіі
узмацняю пер'е.

* ✲ *

Вопыт
без дазволу
уваходзіць у сэрца
перадае жаданні
невымоўнай мовай
разбярыць абліčча
вастрыём
адышоўшых рацыі
да жыццёвага архіва
чалавека

* ✲ *

Праз аканіцы вачэй
Урываецца
паўсядзённасці пытанне
ўпліва шукае
ў сладастраснасці
перагортвае душу
як мудрасці кніжку
шукаючы
адказу маўчання.

(Працяг са стар. 1)

НІНА ЦЫВАНЮК І ІНШЫЯ

Яе, 16-цігадовую дзяўчыну прымаюць у Саюз барацьбы маладых. Праз нейкі час Ніна Сяржан ужо старшыня Гміннага праўлення Саюза барацьбы маладых. Складаныя, нялёгкія абавязкі важака моладзі выконвала Ніна добра. Пасля аб'яднання маладзёжных арганізацый многа энергіі, многа карыснага ўносіць яна ў форму працы Саюза польскай моладзі (ЗМП).

Яе арганізатарскі талент поўнасцю праявіўся, калі стала яна працаваць кіраўніком святліцы. А было гэта ў гадах 1955—1962. За прыкладную працу ў святліцы атрымоўвала Ніна дыпломы і грашовыя ўзнагароды. Якраз на гэтыя гады прыпадае дзейнасць слаўнага ў той час жаночага гарадоцкага хору, да арганізавання якога ў немалой ступені прычынілася і Ніна, ужо не Сяржан, а Цыванюк.

3.

Гарадок мае багатую традыцыю харавога спеву. Гэтую традыцыю за народнай улады прадоўжылі гарадоцкія жанчыны. Сабраўшыся яны аднойчы разам пастанавілі сарганізаваць жаночы хор, падрыхтаваць шмат песень і ўрачыста адзначыць Міжнародны Дзень Жанчын — 8 сакавіка 1954 года. Першае выступленне 8 сакавіка было вельмі ўдапае, прынята з энтузіязмам і нарабіла многа славы. Усюды пачалі запрашаць гарадоцкі хор. І вось яны ў Беластоку ў тэатры імя А. Вянгеркі. Калі гарадоцкія жанчыны сталі спяваць беларускія і рускія песні, і калі трыо: Ніна Мушынская, Ніна Цыванюк і Саша Яроцкая выканалі «Баба Ксюта, дзед Тамаш», усе прысутныя былі ў захапленні. Воплескаў было вельмі многа, ніводзін калектыў не атрымаў іх толькі. Радасць была да слёз. Не спадзяваліся такой удачы.

Аб Гарадку загаварылі ўлады.

У 40-вую гадавіну БССР гарадоцкі хор выступаў на Цэнтральнай акадэміі ў Варшаўскай філармоніі.

Калектыў часта выязджаў на канцэрты. Усюды цёплы прыём, шчырая падзяка. Прыемна было ўсім удзельнікам хору. Але пасля кожнага выступлення ўсе вельмі спяшаліся дахаты. У большасці членаў калектыву вялікія гаспадарскія і сямейныя абавязкі. Не заўсёды лёгка было ў поўным камплекце выехаць. Але ўжо хто як хто, але Ніна Цівачюк і Саша Яроцкая проста вымушаны былі выязджаць заўсёды. Бо хто ж мог заступіць іх у выкананні частушак, якія былі адным з галоўных нумараў праграмы.

Ніна Цыванюк апрача ўсяго гэтага мела яшчэ шмат іншых абавязкаў. Праз 3 гады была членам Павятовага камітэта партыі, а пасля раднай Павятовай рады народовай у Беластоку. А на дадатак да ўсяго — сямейныя справы ўкладваліся вельмі кепска. Прыходзіў удар за ўдарам. Неяк трагічна гіне яе бацька, а пасля родны брат. З наймалодшым братам таксама не найлепш, часта запіваецца. З ім жыве маці. У яе вялікая гаспадарка, і Ніна разам з мужам вымушаны многа дапамагаць маме ў працы. Многа турбот, а часам суму прыходзіцца перажываць.

Але яна мужная жанчына. Калі трэба падтрымаць калектыў, яна забываецца аб сямейных справах, аб усіх цяжкасцях. Хто яе бачыць на сцэне, ніхто не скажа, што ёсць у яе нейкія там сямейныя цяжкасці, бяда.

Гарадоцкі харавы калектыў паспяхова выступаў у мястэчках і ў вёсках, ездзіў у іншыя ваяводствы, даваў канцэрты на адкрыцці арганізацыйных з'ездаў БГКТ і УТСК. Выступаў у Варшаве на маладзёжным фестывалі, на аглядзе мастацкіх калектываў нацыянальных меншасцей і г.д. 368 выступленняў даў ён за час свайго існавання. Але няўхільна набліжаўся і яго заняпад. Многія павыходзілі замуж. Аслабла здароўе Ніны Мушынскай. Ніна Цыванюк перастала працаваць у святліцы, пры якой хор гуртаваўся. І так перасталі выступаць гарадоцкія жанчыны.

4.

Зараз Ніна Цыванюк працуе сакратаром ГРН у Гарадку. Штодзённа многа наведвальнікаў, многа спраў прыходзіцца ўладкаваць. І з усімі імі яна добра спраўляецца. Яшчэ не было ані пісьмовай, ані вуснай скаргі на яе.

За яе кадэнцыі ў Гарадку многа чаго зрабілася і многа робіцца. Пабудавана грамадскім чынам кнігарня, упарадкаваны вуліцы, за грамадскія грошы (усе ападаткоўваліся) куплены рэнтген для пункта аховы здароўя, пабудавана касу Гміннай спулдзельні ў Белявічах, школу ў Страшаве, наладжана шмат дарог. А найважнейшае тое, што ўжо заканчваецца будова Дома культуры, які таксама патрабаваў шмат грамадскай працы і грамадскіх грошай. Ніна Цыванюк з'яўляецца сакратаром камітэта пабудовы Дома культуры імя Кастуся Каліноўскага. Ніна Цыванюк з'яўляецца, між іншым, ініцыятарам і арганізатарам новага харавога калектыву. Драмгуртком яна сама асабіста занялася. Рыхтуецца дзве п'есы. І я веру, што Гарадок яшчэ пакажа сябе. Ён верне славу і харавога калектыву і былога драматычнага калектыву. Ды пойдзе далей і ў развіцці культурнага жыцця. А гэта таму, што жывуць там дзелавыя, працавітыя і таленавітыя людзі. Такія людзі, як Ніна Цыванюк.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Фота аўтара

Заўсёды людна

Наша арэшкаўская кавярня знаходзіцца ў святліцы. Моладзь і старэйшыя пры чорнай каве вядуць цікавыя гутаркі, іграюць у шашкі, шахматы і карты.

У святліцы праводзяцца таксама танцавальныя вечарыны. Іграе заўсёды Іван Галёнка. Зараз вядуцца рэпетыцыі мастацкага калектыву, якім кіруе настаўніца Люба Шахалевіч.

Алесь Кубай

вёска Арэшкава

Адчайнае самагубства

Патрасаючы выпадак здарыўся ў студзені гэтага года ў вёсцы Чыжы, Гайнаўскага павета. Жыхарка гэтай вёскі Ольга Галёнка папоўніла самагубства ў старым калодзежы. У сувязі з тым, што вада была даволі блізка (каля 2 метраў) ад паверхні грунту) і калодзеж быў замёрзлым, дэнатка прабіла раней калком лёд і кінулася туды галавой уніз. Пакінула яна двое дзяцей: адно ва ўзросце 7 гадоў, а другое — 10, і мужа. Што было прычынай самагубства дакладна невядома. Характэрна, што ў сям'і гэтай не было ніколі асаблівых сварак ні аванцюр, жыхары Чыжоў лічылі іх проста прыкладным сямействам. Жылі яны не надта бедна, хаця і не так багата, як іх суседзі. (п)

(Працяг са стар. 1)

Святочная праўда

Адгэтуль і маё выступленне, якое ідзе ў разрэз з урачыстым тонам нашага свята, хоць у словах даволі вясёлых. Хачу, каб памятаць (цяпер гавару зусім сур'ёзна), што 8 сакавіка ўсё яшчэ застаецца Днём барацьбы за роўныя правы жанчыны з мужчынам, і роўныя абавязкі мужчыны з жанчынай. Да ўсяго: навукі, улады, кніжкі, адпачынку і працы.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

ПАРАДЫ

ДОГЛЯД ВАЛАСОЎ

Пакладзіце ў ваду для мыцця галавы пітную соду (20 г на літр вады). Гэта добра ачышчае скуру і засцерагае ад выпадзення валасоў

Добрым танізуючым сродкам для валасоў з'яўляецца яечны жаўток, які трэба ўціраць пальцамі ў скуру, падзяляючы валасы на прабор. Прамасіраваўшы як належыць скуру жаўтком, пачакайце мінут 15—30, каб жаўток увабраўся ў скуру. Затым намачыце галаву невялікай колькасцю цёплай вады, добра пратрыце і толькі потым спаласніце цёплай вадой, дадаўшы ў яе крыху воцату. Жаўток ачышчае скуру гэтак жа добра, як і мыла.

Светлыя валасы захоўваюць колер і набываюць прыемны бляск, калі іх паласкаць настоем рамонку.

Каштанавыя валасы добра паласкаць адварам арэхавага лісця.

Для таго, каб знікла перхаць, мыйце галаву з пітной содай (20 г на літр вады) і ўцірайце кожны тыдзень у скуру раствор з 75 г спірту з 25 гліцэрыны; гэты раствор трэба ўціраць у карэнні валасоў і раствор з 200 г гарэлкі з 5 г рыцыны і 0,5 пілакарпіну. Рабіце ўціранне некалькі дзён запар, затым памыйце галаву жаўтком, змешаным з невялікай колькасцю вапнавай вады, і спаласніце.

БУЛЬБЯНЫЯ КІЛБАСЫ

Пачышчаную і памытую бульбу пацерці на дробнай тарцы, цыбулю тонка парэзаць і падсмажыць да светла-жоўтага колеру ў тлушчы, свініну прапусціць праз мясарубку або ўзяць гатовы свіны фарш. Усё гэта змяшаць, пасаліць, крыху паперчыць і гатовай масай нашпігаваць чыста памытыя загадзя падрыхтаваныя кішкі. Кілбаскі рабіць невялікія. Гатовыя кілбаскі пакласці ў разагрэты тлушч і смажыць у духоўцы.

ЯК ВЫВЕСЦІ ЦВІЛЬ

Там, дзе ёсць цвіль (у шуфлядзе, шафе ці скрыні), трэба пакласці некалькі кавалачкаў камфоры, яна добра паглынае вільгаць.

Карысны сход

Было ў Кабылянцы многа вясковых сходаў. Але такога карыснага, якім быў апошні, даўно не было. У ім узяў удзел старшыня ГРН у Міхалове і грамадскі аграном. На сходзе абмяркоўваліся справы жывёлагадоўлі, сельскагаспадарчай прадукцыі і грамадскіх чынаў.

Жыхары вёскі пастанавілі сарганізаваць сельскагаспадарчы гурток і правесці рамонт 3 км дарогі з Міхалова ў Кабылянку. Моладзь забавязалася навязаць кантакт з павятовым праўленнем ЛЬЗС.

Ірэна Амброжэй

Кабылянка

Ці ты ўжо...

...купіў Беларускі Каляндар? Ён каштуе ўсяго 6 зл.

Беларускі Каляндар мае 210 старонак. У ім знойдзеш усё, што Цябе цікавіць — гістарычныя матэрыялы, апавяданні. Палавіну Календара займаюць парады: гаспадарскія, тэхнічныя, кулінарныя, хатнія, лекарскія, выхаваўчыя, сямейныя. Многа гумару, важныя цэны і т.д.

Календары прадаюцца ў школах, некаторых крамах і ГС-ах, а таксама ва ўсіх павятовых аддзелах Беларускага Таварыства.

(Працяг са стар 2)

Універсітэт-школа вялікай тэорыі

філасофія, геалогія, гісторыя, матэматыка-фізіка, педагогіка, юрыстыцыя.

Некаторыя факультэты Варшаўскага універсітэта (хімія, біялогія, эканомія, педагогіка) з'яўляюцца адзінымі ў краіне. Прафесар Турскі выясніў іх неабходнасць ва універсітэце актуальным запатрабаваннем краіны на вучоных у гэтай галіне. Значэнне геалагічных пошукаў для нас цяпер вельмі важнае. Зямля наша напэўна скрывае ў сабе многа неадкрытых натуральных багаццяў. Адгэтуль значэнне і факультэта геалогіі. Падобна маецца справа з хіміяй, якую мы хочам у дзяржаве ўсё шырэй развіваць. А для гэтага патрэбныя вучоныя спецыялісты - тэарэтыкі. «Універсітэт, — сказаў праф Турскі, — школа вялікай тэорыі прыдатнай». Варшаўскі універсітэт мае 11 тысяч студэнтаў, да гэтага яшчэ 5 тысяч завочных, звыш 1300 навуковых працаўнікоў. І гэты вялікі навуковы камбінат у сувязі з набліжэннем канца навучальнага года чакае на новых людзей, але людзей, якія любяць веды, якія прадумалі і знайшлі сваё месца на тым ці іншым факультэце універсітэта. Праф. Турскі сказаў, што не матэрыяльны бок павінен адыгрываць ролю пры выбары маладым чалавекам куды ісці вучыцца, а значна большая, важнейшая справа: «Нашым заданнем — пашыраць святло і праўду і ў ёй бачыць развіццё людскога роду».

(вл)

(Працяг са стар. 3)

— Што так прызадумалася, кума? — запытала суседка, пабачыўшы Марфу схіліўшуюся над сталом.

— А, гэта вы? — адазвалася Марфа, падымаючы галаву. — А я ж не чула, як кума ўвайшла... Пра дзяцей сваіх думала.

— Так, разляцеліся нашыя дзеці...

— А ў вашай варшаўянкі што чуваць?

— Ат, нічога новага. Тэлевізар сабе купілі. Прасілі, каб я на зіму абавязкова да іх прыязджала.

* ✲ *

Муж вярнуўся пасля поўначы. Марфа аднак яшчэ не спала. Вецер гойдаў вулічны ліхтар. Струмень святла штораз пераліваўся ад сцяны да сцяны, асвятляючы стол, а на ім абедзве фатакартачкі сыноў і гэтае пісьмо, што чакала на гаспадара.

Паднялася з пасцелі, падала мужу суп і тады сказала пра пісьмы.

— Я змучаны, — бараніўся муж. — Заўтра пабачу.

— Дык хаця гэтае адно... — пакорліва прасіла Марфа. — Мо' ад нашых дзяцей?

Іван узяў канверт і працягнуўшы далёка пад святло прачытаў адрас.

— Бачыш, гэта да цябе адрасавана, — чуючы ў нутры нарастаючае ўсхваляванне, заўважыла жонка.

Пісьмо было аб'ёмістае, на некалькіх старонках. Надзеў Іван на нос акуляры і пачаў чытаць:

«Шаноўны пане...!»

Твар Марфы скрывіўся ад болю, але яшчэ слухала.

«...Брат мой, Бартламей, — чытаў Іван, — ужо пятнаццаць год жыве ў Беластоку, а цяпер хоча, каб я яму заплаціў за зямлю, што ў спадчыне па бацьку...»

— Не, гэта да мяне, зноў нейкая справа, — зяваючы адлажыў Іван пісьмо.

— Сама чую, — глыбока ўздыхнула Марфа.

І зноў засталося для яе стамляючае чаканне.

ВІКТАР РУДЧЫК

▸ВЫСТАЎКА◂ БРАНІСЛАВЫ МЫТНІК

На здымку: Браніслава Мытнік пры працы.

У салоне Саюза беластоцкіх мастакоў пры Рынку Касцюшкі ў Беластоку адкрыта выстаўка малярства і графікі Браніславы Мытнік. Гэта першая выстаўка карцін мастака. Сама Браніслава Мытнік — абсальвент Кракаўскай Акадэміі мастацтваў, спецыяліст мастацкага ткацтва. Маляваць пачала нядаўна. Карціны вартыя ўвагі. Асабліва падабалася графіка.

(вл)

• СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ •

КОРМ ДЛЯ РАСЛІН

Многія лічаць, што есці хочуць толькі людзі і жывёлы. Расліны ж проста растуць. Аднак усё, што жыве, вымушана харчавацца такім ці іншым спосабам. Для жывёлы кормам з'яўляюцца зялёнкі, прапашныя, збожжа. Для раслін — мінеральныя рэчывы — азот, калій, фосфар, сера...

Крыніцай мінеральных рэчываў з'яўляецца гной. У нашым ваяводстве збіраецца ў год каля 6,3 млн. тон. На кожны гектар сельскагаспадарчых угоддзяў прыпадае ў гноі каля 53 кг асноўных рэчываў — азоту, фосфару і калію. Гэта ў два разы больш, чым даем мінеральнага ўгнаення. Як бачым, гной застаецца і далей найважнейшым угнаеннем. Нядаўнія доследы, праведзеныя на Беластоцкай хімічна - сельскагаспадарчай станцыі, паказалі, што большасць гаспадарак мае гной з вялікім утрыманнем мінеральных рэчываў. Жывёльны гной у сярэднім мае ў сабе 0.48% азоту, 0.72% калію і 0,18% фосфару. Значыць, у гноі шмат азоту і калію і параўнаўча мала фосфару. Таму вельмі добра папаўняць гной такімі ўгнаеннямі, як супорфасфат або супертамашлак.

Гной вывозім на поле пераважна восенню. Даем яго пад галоўныя прапашныя расліны (напр. цукровыя буракі). Веснавую порцыю гною прызначаем пад бульбу, кармавыя буракі, конскі зуб, бручку, капусту. Нормы залежаць ад таго, што расло на гэтым полі ў мінулым годзе, ад якасці гною ад якасці глебы і канкрэтнай расліны. Звычайна даем поўную норму (250—300 ц на гектар) або палавіну нормы (150 ц на га).

Вынік угнойвання можа залежыць ад розных прычын. Найчасцейшай памылкай бывае няправільны вываз на поле, раскідванне і заворванне гною. Вывозіць гной на поле трэба ў халодны бязветраны дзень. Хутка растрэсці яго па полю і заараць. Вопыт паказаў, што гной, завораны на другі дзень, траціць 30% азоту. Калі паляжыць некалькі дзён, страты будуць яшчэ большыя. Здараюцца выпадкі, што раскіданы гной ляжыць на полі цэлы тыдзень. З такога гною не будзе ўжо ніякай карысці — гэта ўжо не гной, а жменькі перагніўшай саломы, якая не толькі не ўгноіць глебу, але можа спрыяць абніжэнню ўраджайнасці.

Падлічана, што страты, вынікаючыя з дрэннага гаспадаравання гноем, складаюць у нашым ваяводстве каля 20%. На гэта месца трэба купіць сотні тон салетры, азатняку, сульфату амонія і іншых дарагіх угнаенняў, якіх усё яшчэ мала прадукуе наша прамысловасць. Таму трэба як найхутчэй выправіць такую недарэчную памылку, як заворванне гною на другі або на трэці дзень. Гной трэба заараць адразу, як толькі яго растрэслі.

Каб зменшыць недахоп гною, трэба больш зацікавіцца магчымасцю закладання кампостаў, выкарыстоўвання гнойнай жыжкі і зялёных угнаенняў.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Палеміка

А ВЕСЦІ СПРЭЧАК УСЁ Ж НЕ ЎМЕЕМ!

У псіхіцы чалавека ёсць нейкае страшыдла, якое не дазваляе чалавеку паказаць яго твару, слабасці.

Як чалавек спаткае на дарозе ворага (не абавязкова ворагам мае быць бандыт са зброяй у руках, ці звер з вострымі клыкамі, можа гэта быць праблема не пад сілу) не ўцякае проста, а абыходзіць далёка навокал, прыкідваючыся, што адным махам шмат спраў хоча наладзіць.

Вышэй сказанае вельмі ж падыходзіць да дыскусіі над праблемай адзіноцтва.

Ул. Паўлючук паставіў праблему «адзіноцтва». Сам, першы, выстраляўся сваімі рацыямі ў гэтую праблему. Паўлючук праблемы не «зліквідаваў». Паўлючук са сваімі аргументамі аказаліся слабейшымі ад праблемы «адзіноцтва». Праблема стаіць. А дыскутанты заняліся Паўлючуком і яго стрэламі! Ніхто не заняўся праблемай «адзіноцтва»?!

А мо' гэтыя стрэлы былі правакацыйнымі? Каб раз'юшыць дыскутантаў? Так ці інакш пачын Паўлючука зварухнуў асяроддзе і зусім не разумею, што ў артыкуле Паўлючука не дазваляе Чыквіну высвятліць сваімі аргументамі праблему адзіноцтва? Тым больш, што выказванні Паўлючука вельмі ж яўныя і дыскусійныя.

Ці мы ўмеем адчытваць тэксты? Ці мы, чытаючы чужы тэкст, робім намаганне, каб вылавіць намер аўтара, ці ўся наша ўвага скіравана на пошукі, хіба, якойсьці фармальнасці?

Істотаю артыкула Паўлючука была праблема «адзіноцтва», а не постаць Дамяна. Паўлючук паслужыўся Дамянам як ілюстрацыяй. Іншая справа, ці Паўлючук выбраў трапна ілюстрацыю ці не, але ж гэта не змяняе мэрытум справы.

Неабходна акрэсліць свой пункт гледжання «ці сёння існуюць умовы, у якіх родзіцца адзіноцтва, ці не»? Ці мы спатыкаем адзіноцтва? Калі так, дык ідзем у жыццё і шукайма прычын «адзіноцтва», і перад тым, пакуль аплюем Дамяна да апошняй ніткі, сыйдзем з пастамента свае шчаслівасці, каб паслухаць самага Дамяна, ён сам выкажа свае аргументы, якія давялі яго да «адзіноцтва».

Мне здаецца, добра, што «Ніва» прапануе дыскусію на грамадскія пытанні. Кожнае пытанне па-рознаму разглядаецца людзьмі, якія бачаць праблему ў іншых аспектах. Гэта, пэўна, найкарыснейшае ў разважаннях. Адных цікавіць праблема як факт, другія ткуць свае рэфлексіі на аснове фактаў, трэція цікавяцца вынікамі фактаў, іншыя заглыбляюцца ў прычыны фактаў. Мяне найбольш хвалююць якраз прычыны кожных фактаў. Прычыны з'яўляюцца тымі зярнятамі, якія падаюць у акрэсленую глебу, спрыяючую буйным усходам, або гніюць зярняты ўнутры глебы. А нават добрая рунь не заўсёды раўназначна з багатым умалотам. Бо не толькі ад глебы залежыць ураджай. Сюды прыходзіць пагода, якая мае не апошняе значэнне ў багацці ўраджаю. Глебаю тут я называю сэрца і розум Дамяна, пагодаю — культуру асяроддзя і клопат за чалавека грамадскіх арганізацый, сярод якіх Дамян жыве, зярнятамі — прычыны адзіноцтва. На гэтым, мне здаецца, трэба затрымацца.

Неабходна пазнаць Дамяна: — што гэта за чалавек? Тады больш ясна будзе, дзе шукаць прычыны яго адзіноцтва.

Паўлючук абвінаваціў Дамяна ex cathedra, не даючы яму права выказацца. Гэтым метадам паслужыліся ўсе паўлючукоўскія апаненты. З Паўлючуковага і яго апанентаў пунктаў гледжання ў Старой Вёсцы няма прычын, каб «адзіноцтва» знайшло там прыстанішча. Аднак факт здарыўся. Дамян выехаў ад «клапатлівых» людзей у «гарадскую халоднасць».

Прыходзіць сумненне: — ці Дамян з'яўляецца нармальным чалавекам, ці Паўлючук усебакова асвятліў сітуацыю ў Ст. Вёсцы?

Насоўваецца другое пытанне: — хто адчувае сябе адзінокім? — Чалавек, які «не дарос» да асяроддзя інтэлектуальна, недараўноўвае асяроддзю адукацыяй, прафесіянальнай падрыхтоўкай, з заганным характарам, чалавек слабой волі, чалавек, які не вынес ні з сям'і, ні са школы ўмення зносін з асяроддзем. Чалавек, які перарос асяроддзе адукацыяй і інтэлектуальна. Чалавек, якому характэрны тонкія адчуванні, глыбокае ўспрыйманне ўсякага роду з'яў. Чалавек, які страціў духовы кантакт з асяроддзем. Чалавек, якому ўсе планы становяцца колам, напэўна і шмат іншых прычын. Чалавек можа быць адзінокі не толькі ў горадзе, сярод незнаёмых людзей. Ён можа быць адзінокі сярод аднавяскоўцаў і іх традыцыі ўмешвання ў кожную інтымную, асабістую справу, ён можа быць адзінокі не толькі сярод абыякавасці, але і сярод сардэчнасці. Ён можа быць адзінокі ў інтымных размовах з маці, з каханаю дзяўчынаю, са шчырым сябрам. І можа не чуцца адзінокім седзячы ў турме. Залежыць, якія прычыны яго адзіноцтва.

Хто гэты адзінокі? Чаго ён спадзяецца ад асяроддзя? Ці рэальна ацэньвае асяроддзе? Ці патрабаванні адзінокага адносна асяроддзя вогуле рэальныя і патрэбныя, ці яны патрэбныя і рэальныя толькі Дамяну і падобным яму, ці яны не рэальныя і не патрэбныя асяроддзю, бо не маюць сэнсу ці не рэальныя і не патрэбныя таму, што асяроддзе не можа іх зразумець, або не мае магчымасцей іх урэальніць.

Напрыклад, мой знаёмы Дамян са Старое Вёскі здабыў высокую адукацыю, якая ўпаўнаважвае яго да выконвання складаных прафесіянальных працэсаў у вугляной прамысловасці. Дамян не бачыць магчымасцей выжыцца прафесіянальна і інтэлектуальна на гаспадарцы 2-х -3-х гектараў. Дамян пастанаўляе выехаць у вялікае прамысловае прадпрыемства. Але Дамян адзіны сын. Бацькі, зросшыя з зямлёю цэлаю істотаю існавання, не могуць уявіць, што Дамян можа пакінуць гаспадарку. Дамян хоча забраць бацькоў у горад — бацькі хочуць памерці на сваіх гектарах. Размовы тут адбываюцца шчырыя. І вось Дамян стаў перад выбарам. Што Дамян выбярэ? — Ці сваё месца ў новай грамадскасці, якое ён правільна ўяўляе, ці пакрыжуе свае планы і паддасца кепска зразумелай традыцыі. Так ці інакш Дамян ў сваёй сям'і адзінокі.

Там, у Старой Вёсцы я спаткаў таленавітага сына багатага бацькі. Ён у іх найстарэйшым дзіцём. Мае здольнасці ў акрэсленым напрамку. Бацька не можа апрацаваць гаспадаркі, пасля заканчэння 7-га класа пакідае сына на гаспадарцы, сын пападае ў роспач, у канфлікт з бацькам і асяроддзем, у адзіноцтва.

Адзіноцтва выступае на фоне светапогляду, кахання, канфліктаў пакаленняў... Ці ж трэба пералічваць усё?

Адзіноцтва — справа чалавечая. Выступала і будзе выступаць і мне здаецца, няслушныя раздражненні Рудчыка, што нейкі Паўлючук, член сацыялістычнага грамадства асмеліўся паставіць праблему адзіноцтва ў сацыялістычнай краіне.

Пакуль яшчэ ніхто не прадчуў прагнозы (на шчасце), якая зраўняе ўнутраны свет усіх людзей — дзе людзі будуць адзінакава рэагаваць на ўсялякія працэсы. А пакуль будуць аб'яўляцца арыгінальныя таленавітыя індывідуальнасці (а да гэтага ствараюцца ўсё лепшыя ўмовы), будуць паўставаць усялякага роду канфлікты. Менавіта ж канфлікты з асяроддзем спіхаюць чалавека да адзіноцтва.

Нельга згадзіцца з М. Гайдуком, што чалавек калінебудзь выбірае адзіноцтва! У нас шмат ёсць «Дамоў Творчай Працы», куды выязджаюць пісьменнікі і навуковыя работнікі, каб сканцэнтравацца над пытаннямі, якія іх хвалююць. Яны выязджаюць туды дзеля стварэння ўмоў спрыяючых магчыма максімальнай канцэнтрацыі над канкрэтным пытаннем, якому яны аддаюцца, а не на тое, каб паглыбіцца ў «адзіноцтве». Мне здаецца, існуе карэнная розніца між гэтымі паняццямі. У гэтых справах М. Гайдук няўдачна выказаўся. Ужо было падкрэслена некаторымі прадмоўцамі, што праблема «адзіноцтва» актуальная і што ёй прыдалося б прысвяціць не адзін абшырны фельетон. У кожным выпадку спраў людскіх саромецца, ані абурацца на іх нельга, і калі мы людзі гуманныя шукайма прычын, якія затруваюць людзям жыццё і рабем усё магчымае, каб чалавек з намі не адчуваў сябе адзінокім.

ЯША БУРШ

АБ'ЯДНАНЫЯ ЖАНЧЫНЫ

Гурток вясковых гаспадынь у Бялявічах, які ўзначальваецца Марыяй Куліkоўскай, прымае актыўны ўдзел у жыцці сваёй вёскі, а таксама многа карыснага робіць для сваіх членаў. Мінулай зімою гурток сарганізаваў курс варэння і пячэння. Летам па яго ініцыятыве быў утвораны дзяцінец. 24 дзяцей мелі належную апеку ў той час, калі на палях ішло змаганне за ўборку збожжа. Зараз у Бялявічах паспяхова працуе курс гафтавання. 12 жанчын вывучае так патрэбную справу.

(М. Х.)

У БЕЛАСТОЦКІМ ТЭАТРЫ

Гісторыя нашых дзён

У Беластоцкім тэатры з вялікім поспехам ідзе сучасная п'еса «Пасынкі» (Pasierbowie) паводле аднайменнай повесці Ежы Путрамента. Адной і другой раім зацікавіцца нашым чытачам.

На здымку сцэна з беластоцкай пастаноўкі «Пасынкі»: Станіслаў Яшкоўскі (Ян Поцей) і Казімір Баровец (Леан Поцей).

(вл)

Гарадское жыццё мянiць. Усё больш і больш людзей у краінах паўднёвай і паўднёва-ўсходняй Азіі пакідае вёскі і перасяляецца ў гарады. Жанчынам тут лягчэй вызваліцца ад векавых пут, накінутых ёй традыцыяй і рэлігіяй, дабіцца адукацыі і заняцца прафесіямі, доступ да якіх раней быў немагчымы. (а-ся)

У Канадзе пражывае звыш 200 тысяч індзейцаў, размешчаных у спецыяльных рэзервуарах — гетах, пазбаўленых асветы і культуры. Сярод жменькі адукаваных індзейцаў, якім пашчаслівілася дастацца ў гарады, разгортваецца барацьба за раўнапраўнасць сваіх землякоў. Адным з найбольш папулярных і актыўных дзеячоў у гэтай барацьбе з'яўляецца 22-гадовая Кан-Тынета Горн, што ў перакладзе на беларускую мову абазначае «Зялёны Луг».

— Мужчыны ахвотна слухаюць мяне, — жартуе Тынета, — бо любяць на мяне паглядзець.

І не дзіўна! (а-ся)

СЛАБАСЦЬ МУЖЧЫНСКАГА РОДУ

Найбольш распаўсюджанай, а адначасова найбольш няправільнай, з'яўляецца думка, быццам бы жанчыны былі слабейшай палавінай чалавечага роду. Знайшло гэта адбіццё, між іншым, у паэзіі і літаратуры, дзе жанчына называецца «крохкай істотай», «марным пухам» і г.д. Пярэчаць гэтаму ўсялякія навуковыя даследы. У сапраўднасці справа выглядае якраз наадварот. Жывотнасць мужчынскіх адзінак — так сярод людзей як і сярод звяроў — значна меншая ад адзінак жаночага роду.

Ва ўсім свеце знаходзіцца больш удоў, чымсьці ўдаўцоў, усюды мужчыны раней уміраюць, усюды паказваюць меншую адпорнасць на рознага роду хваробы.

Некаторыя вучоныя гэты факт прабавалі выясніць стылем жыцця мужчын, іх шкоднымі для здароўя звычкамі, запрацаваннем, злоўжываннем алкаголю і нікатыны, недастатковай колькасцю сну, нерэгулярным харчаваннем і г.д.

Тлумачэнні гэтыя аказаліся няправільнымі. Доследы праведзеныя ў розных краінах свету паказваюць, што «слабасць» мужчын звязана са «слабасцю» мужчынскага роду наогул. Сцверджана, што адзінкі мужчынскага роду слабейшыя не толькі сярод людзей, але ва ўсім звярыным свеце, пачаўшы ад рабакоў, праз ракаў, насякомых, павукоў, птушак, гадаў, рыб і да вялікіх млекакормячых звяроў. Нельга сказаць, каб, скажам, наш сімпатычны кот быў больш запрацаваны ад кошкі, прытым, не курыць ён папяросаў, не п'е гарэлкі, аднак доследы паказваюць, што кот наогул хутчэй захворвае на кацячыя хваробы і жыве ў сярэднім карацей ад кошкі.

Яшчэ ў лоне маці, дзе ўмовы развіцця плода аднолькавыя, на кожных 100 выпадкаў памёршых пладоў жаночага роду прыпадае ў некаторых месяцах цяжарнасці аж 375 пладоў мужчынскага роду. Статыстыкі розных краін згодна паказваюць, што ў першых гадах жыцця дзяцей, калі хлопчыкі і дзяўчынкі ў аднолькавы спосаб кормяцца і ў аднолькавы спосаб забяспечаны ад розных знешніх пагроз, смяротнасць сярод хлопцаў на адну чацвёртую большая ад смяротнасці дзяўчынак. І гэтая перавага ўтрымліваецца праз усё жыццё да позняй старасці, якая ў жанчын заўсёды пазнейшая чымсьці ў мужчын.

Найтаўсцейшая жанчына свету

Найтаўсцейшай жанчынай свету з'яўляецца жыхарка Бразіліі, 32-гадовая краўчыха Інакенція Каляціна дэ Ліра. Да 17-га года жыцця была яна шчуплай дзяўчынай. Пасля некалькіх дзіўных этаках да страты прытомнасці, адчувала велізарны голад і пачала так многа есці, што дастаўкай прадуктаў харчавання заняліся дабрачынныя таварыствы. Тады пачала вельмі хутка таўсцець.

Жанчына гэта важыць 220 кілаграмаў пры ўзросце 163 см, у таліі мае 178 см. Можа стаяць пры ўласных сілах толькі 15 мінут, а найбольш сядзіць, або ляжыць на спецыяльна зробленых мэблях.

На жаль, лекары тут бяссільныя. (на)

Алжырская Народна-Дэмакратычная Рэспубліка пачынае трэці год незалежнага быту. У барацьбе супроць французскіх каланізатараў загінула каля аднаго мільёна алжырцаў. Тысячамі сірот апякуецца дзяржава.

Сіроты — гэта найбольш глыбокая рана кожнай вайны. (а-ся)

НА ВАДУ

У Эфіёпіі, горнай краіне ў Афрыцы, вада з'яўляецца каштоўным здабыткам. На здымку бачым эфіёпскіх жанчын, якія нясуць да вёскі ваду. (а-ся)

Жанчыны ўсюды адзінакавыя. Вось маладыя арабкі з цікавасцю прыпыняюцца ля вітрыны магазіна аздобных вырабаў. Памалу мода пранікае і ў Аравію. Традыцыйнае адзенне ўступіць месца еўрапейскаму, бо ж інакш не будзе відаць залатога бранзалета ці цудоўнага ашыйніка... (ся)

Уся плошча перад портам была забіта вайскамі. Зразумела, адзін выгляд гэтай карціны не мог не радаваць Дзяменцява. Ён падумаў, што пры такім зборы войск наўрад ці гітлераўцы змаглі захаваць строгі рэжым прахода на аператыўны прычал, і вырашыў прасачыцца туды. Але яго чакала расчараванне. Чым бліжэй ён набліжаўся да аператыўнага прычала, тым больш адчуваў, што з кожным крокам бурхлівы натоўп усё больш прыкметна падпарадкоўваўся нейкаму пакуль яшчэ незразумеламу Дзяменцяву парадку. Але неўзабаве ён зразумеў: славутая нямецкая арганізаванасць знайшла спосаб навесці парадак і тут. З набліжэннем да аператыўнага прычала ўсе салдаты і афіцэры самі разбіваліся на групы па дванаццаць асоб. Трынаццаты — старшы ў групе. Групы падбіраліся са знаёмых аднапалчан. Калі сваіх у групе не хапала, яе папаўнялі чужымі, але яны павінны былі таксама ведаць адзін другога. Фарміраванне груп адбывалася быстра, на хаду, і да кантрольнага пункта аператыўнага прычала салдаты падыходзілі ўжо арганізавана. Першая думка ў Дзяменцява — прымазацца да адной з груп. Не, гэта было небяспечна. Апрача таго, магла ўзнікнуць пагроза, што ён не выбярэцца потым з порта — дык яго могуць пагрузіць на параход, ці прымусіць чакаць у страі. Дзяменцяў пайшоў назад Пайшоў у аддзел...

41

У памяшканні было ціха. Пахла паленай паперай. У кабінеце Мельха ўся падлога была ўсыпана чорным попелам. Пустыя шуфляды яго пісьмовага стала валяліся ля печкі. Дзяменцяў прайшоў у іншыя пакоі. Усюды тая ж карціна. І толькі ў пакоі тэхнічнага сакратара аддзела на сваім месцы сядзеў за пішучай машынкай фельдфебель Шырар. Ён сустрэў Дзяменцява радасным крыкам:

— Добры дзень, капітан Рукерт!

— Добры дзень... — стрымана адказаў Дзяменцяў. Ён вырашыў разыграць перад фельдфебелям паінфармаванага ва ўсім чалавека, які застаўся тут не прыпадкова. — У якім стане вашы справы?

— Па загаду Мельха я знішчыў усю дакументацыю. Вельмі добра, што вы прыйшлі! Рыхард Брандт загадаў, калі вы прыдзеце, затрымаць вас да яго прыхода.

— Я з ім ужо бачыўся ў порце... — спакойна сказаў Дзяменцяў. — Скажыце, чыстыя бланкі ў вас засталіся?

— Сто штук.

— Прынясіце іх у кабінет Мельха і прыдзіце туды з машынкай. Хутчэй!

— Адзін момант!..

Дзяменцяў сядзеў у крэсле Мельха і дыктаваў Шырару тэкст распараджэння:

— «Пункт першы. У сувязі з заканчэннем работ аддзел па арганізацыі цывільнага тыла ліквідуецца. Пункт другі. Фельдфебелю Шырару здаць мне чыстыя бланкі і пішучу машынку. Пункт трэці. Фельдфебель Шырар адкамандзіроўваецца ў распараджэнне камендатуры горада...»

42

Дзяменцяў загадаў фельдфебелю трэці пункт скапіраваць на асобным бланку: гэту выпіску фельдфебелю трэба будзе паказаць у камендатуры. Увесь гэты час адна думка, як пульс, білася ў галаве Дзяменцява: зараз можа ўвайсці Брандт... Засцерагальнік на пісталеце спушчаны. Спачатку — Брандта, затым — фельдфебеля...

Закончыўшы пісаць загад, Шырар устаў і выцягнуўся перад Дзяменцявым:

— Мельх ноччу сказаў мне, што сёння я буду эвакуіраваны разам з другой групай афіцэраў аддзела.

Дзяменцяў уздыхнуў:

— З другой групай, Шырар, нічога не выйшла. Трымацца за мяне я вам не раю. Я ад'еду адсюль апошні. Калі наогул ад'еду. Не хвалюйцеся, ідзіце ў камендатуру. Вы будзеце эвакуіраваны на агульных асновах. Тут не застанецца ні адзін салдат рэйха — такі загад фюрэра.

Шырар пайшоў. Дзяменцяў палажыў у кішэню чыстыя бланкі, улажыў пішучу машынку ў футляр, узяў яе і выйшаў на вуліцу.

Дзяменцяў ішоў на кватэру. Небяспека чакаючай яго там засады заставалася. Брандт — у горадзе. Не ісці ён не мог. Для выканання задуманага ім плана яму патрэбнае было прыстанішча хоць бы на гадзіну. Але спачатку трэба за чамаданам у атэль...

43

ТРЫБУНА чытачоў

Некалькі слоў аб кантрактацыі ільну

У склад плантацыйнага раёну рашарні ў Бельску ўваходзяць паветы: Бельскі, Гайнаўскі, Сямяціцкі і Лапскі. У гэтых паветах да 31.I.1965 года план кантрактацыі ільну выкананы быў толькі ў 70,9%. (І так, у Бельскім павеце ў 81,1%; у Гайнаўскім — 57,4%, Лапскім — 79,4% і Сямяціцкім — 32,8%). Але некаторыя грамады ў гэтых паветах як Боцькі, Снежкі, Кленікі, Кляшчэлі, Клюковічы, Пасвёнтнэ і асада Сураж планы кантрактацыі ільну ўжо нават перавыканалі.

Бельская рашарня праводзіць кантрактацыю ільну пры дапамозе ўласнай плантацыйнай службы і вясковых перадавікоў кантрактацыі.

Некаторыя сяляне непатрэбна спазняюцца з кантрактацыяй і гэтым самым пазбаўляюць сябе тэрміновага забеспячэння мінеральнымі ўгнаеннямі, якія рэзервуюцца для рашарні на асенне-зімовы перыяд.

У плантацыйным раёне Бельскай рашарні заданні кантрактацыі ў апошніх гадах заўсёды выконваюцца. Будуць яны выкананы і ў бягучым годзе.

Г. Д.
Бельская рашарня

Аб Падазяранах

12 кіламетраў ад Гарадка і 15 км ад Міхалова знаходзіцца вёска Падазяраны. Яе акружаюць лясы. У 1962 годзе сарганізаваўся там сельскагаспадарчы гурток.

Сельскагаспадарчы гурток купіў у 1963 годзе трактар з поўным камплектам машын. Да часу існавання гуртка сяляне зямлю апрацоўвалі коньмі. Зараз трактарам. А трактарыстам з'яўляецца Янка Казберук. За два гады гурток выпрацаваў 95 тысяч злотых чыстага даходу.

За 100% збор на Грамадскі фонд будовы школ паятовыя ўлады падарылі вёсцы тэлевізар. Перадачы аглядаюць і малодшыя, і старэйшыя. Прыходзіць моладзь і з Веяк. Два разы ў месяц прыязджае кіно з Гарадка.

Людзі займаюцца гаспадаркай, кантрактуюць бульбу, лён і гарох.

Мікола Ялінік
Міхалова

Дадатковы даход

Усё большую прамысловую вартасць мае салома. Аб гэтым сведчыць факт, што жыхары вёскі Новакорніна пачалі выраблядь саламяныя каробкі. Першымі каробачнікамі сталі: Пятро Свентахоўскі і Сцяпан Карпюк, а следам за імі пайшло і многа іншых жыхароў. Выраблядь каробкі аплачваецца, таму што адна каробка каштуе 140—150 зл. Выраблядюць іх выкарыстоўваючы вольны час у доўгія зімовыя вечары.

Янка Мартынюк
вёска Новакорніна

▸ І ў нас кіно

Да Гушчэвіны (Гайнаўскі павет) нядаўна першы раз прыехала кінаперасоўка. Маланкай праляцела па вёсцы гэтая вестка. Кінафільм пачаўся ў шэсць гадзін вечара, аб чым усіх паведамілі малыя хлапчукі. Сялян сабралася вельмі многа. Хаця многія з іх прынеслі з сабою крэслы, аднак многа сядзела і на падлозе. Калі кінафільм скончыўся, усе шчыра дзякавалі абслузе кінаапарата і прасілі, каб часцей наведвалі яны Гушчэвіну.

Генік Раманчук
вёска Гушчэвіна

▸ Для аматараў

Аматарскім драмгурткам раім зацікавіцца месячным часопісам «Тэатр людовы», які прыносіць многа матэрыялу: п'есы, вершы, эстрадныя нумары. Ёсць тут таксама ўказанні, як паставіць п'есу, ці падрыхтаваць мешаную праграму. Саюз аматарскіх тэатраў пры ваяводскім праўленні Саюза сялянскай моладзі можа даслаць часопіс за 8 зл. (вл)

▸ Сяляне вучацца

Як у многіх вёсках Гайнаўскага павета, так і ў Ляшуках нядаўна сарганізаваўся двухгадовы курс сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Заняткі адбываюцца вечарамі, два разы ў месяц, у школе. У курсе прымае ўдзел у дзвюх групах пяцьдзесят чалавек. Найбольш заняткаў праводзіць агранам Мікалай Марчук.

Т. Х.
Ляшукі

▸ Планы грамад

Ужо трэці раз 17 грамад Гайнаўскага павета апрацоўвалі гаспадарчыя планы. Пачаткова ГРН-ы не сур'ёзна адносіліся да іх і трактавалі як яшчэ адзін непатрэбны дакумент, які павінен ляжаць у актах. Не верылася пачаткова, што ГРН зможа планаваць заданні па сельскагаспадарчай прадукцыі. Аб паспяховасці вырашыў спосаб планавання, а менавіта, план рыхтаваўся шырокім актывам, абмяркоўваўся на вясковых сходах.

Гаспадарчыя планы такіх грамад як Кляшчэлі, Нарва, Дубічы Царкоўныя былі апрацаваны з удзелам шырокага грамадскага актыву, радных, аграномаў, партыйных арганізацый, якія бралі пад увагу дасягненні ў сельскагаспадарчай прадукцыі ў апошніх гадах, магчымасці павелічэння кармавой базы, шырэйшае выкарыстоўванне сельскагаспадарчых машын і г.д.

Ю. Козак
Гайнаўка

Наша прадаўшчыца

Вярсток, у Гайнаўскім павеце, — гэта маленькая вёсачка. Але і ў ёй таксама пабудавана грамадскім чынам прыгожую краму. Да гэтага года крама ў Вярстоку знаходзілася ў дрэнным памяшканні. У новай краме прадаўшчыцай працуе Ніна Маеўская. Гэтая жанчына вельмі дбае пра выгляд крамы і пра дастаўку тавараў, якія патрэбныя ў гаспадарцы і ў штодзённым жыцці. Ніну Маеўскую за сумленную працу любяць жыхары Вярстока і суседніх вёсак.

Міхась Самасюк
вёска Чэхі Арлянскія

Не задбалі

Грамадская рада нарадовая ў Шудзялаве ў 1963 годзе заняла другое месца ў павеце па зборцы грамадскага фонду будовы школ. За гэтае дасягненне прэзідыум ПРН у Саколцы прызнаў грашовую ўзнарагоду на тэлевізар. Талькоўшчанскі актыў дамагаўся, каб гэты тэлевізар быў перададзены ў іх вёску, паколькі яна ГФБШ выканала ў 150%.

Талькоўшчына тэлевізара не атрымала. Не атрымала таксама яго і шудзялаўская ГРН. Чаму? На гэтае пытанне сакратар прэзідыума ПРН адказаў так: «Справа зусім простая. Трэба прыехаць, узяць грошы і пайсці ў краму і купіць тэлевізар».

Аднак гэта не так проста.

Ужо 1965 год, а грошай на тэлевізар не даюць. Значыць, у час не былі ўзяты грошы і ўсё прапала. Проста не задбалі шудзялаўцы. А ГРН у Белавусах, якая заняла першае месца ў зборцы грошай на ГФБШ у 1963 годзе, доўга не чакала, адразу ўзяла грошы, купіла тэлевізар і ўсе задаволены.

Сцяпан Кузьма
Сакольскі павет

Дарагое Сэрцайка!

Заўсёды чытаю ў тваім кутку лісты маладых дзяўчат і хлопцаў. Кожны ліст мяне цікавіць і таму кожную пятніцу вельмі чакаю «Нівы».

Маючы 18 год пачаў сябраваць з дзяўчынай са сваёй вёскі. Спатыкаліся мы штовечар. І так моцна пакахаў я яе, што вельмі цяжка цяпер забыць. А яна пакінула мяне і кахае другога. Хлопец гэты не любіць мяне і дрэнна аба мне гаворыць. Ну, гэта ж зразумела. Аднаго вечара я зайшоў дахаты гэтай дзяўчыны, а ў яе сядзіць менавіта той жа хлопец. А дзяўчына стараецца як найбольш прабываць з тым другім хлопцам, аб якім пішу, але і са мною хоча жыць у згодзе. Проста так сказаць, хоча сябраваць і з адным і з другім. Парай Сэрцайка, што рабіць? Ці пагаварыць з дзяўчынай, што яна ўласціва думае, ці што іншае. Ужо жыць мне не хочацца. А мо' чытачы мне падкажуць выйсце з гэтага цяжкога становішча.

Хлопец
з Гайнаўскага павета

Вось такіх лістоў мы атрымоўваем значна менш. У большасці хлопцы «без сэрцаў» і пакідаюць дзяўчат. Не падабаецца мне толькі, што табе жыць не хочацца, бо і чаму? У тваіх гадах дык толькі і жыць, я б сама хацела, каб мець цяпер твае гады. Дык гэта ж найпрыгажэйшыя гады ў жыцці чалавека. Мне здаецца, не трэба на гэтую тэму гаварыць з дзяўчынай, а лепш прыгожа апраніся, пайдзі на забаву і пачні цікавіцца якойсьці іншай дзяўчынай у прысутнасці «тваёй» дзяўчыны. Гэта будзе найлепшым лякарствам, калі твая дзяўчына не можа рашыць, з кім з вамі сябраваць. Тады сам убачыш тое, аб чым хочаш пагаварыць з дзяўчынай. Калі яна хоць трошачкі зацікаўлена табою, усё будзе добра, а калі не, дык ты адразу ж зразумееш, не патрабуеш пытацца ў яе. Толькі будзь вясёлым і цікавым, няхай жыццё станецца табе мілым. А мо' чытачы маюць табе лепшую раду?

СЭРЦАЙКА

Плошча перад атэлем была пустой, ніводнай машыны ля пад'езда. Відавочна, усе штатныя афіцэры перабраліся ў порт. Дзверы ў атэль былі замкнёны. Толькі гэтага не хапала! Дзяменцяў безупынна націскаў гузік званка, стукаў у дзверы нагой — ніхто не з'яўляўся. У Дзяменцява пахаладзела сэрца... Памылка! Страшная памылка — ён не меў права расставацца з чамаданам! Ніхто не прабачыць гэтай памылкі. Калі чамадана ён не атрымае, тады... Куля, што вызначалася Брандту, здзейсніць адзінае справядлівае пакаранне за памылку...

У дзвярах скрыгануў ключ, і яны адчыніліся.

— О, капітан! Як добра, што вы прыйшлі! Я проста розуму не дабяру, што зрабіць з вашым чамаданам. Прасіў вашых калег, каб яны ўзялі, — ніхто не бярэ. А нам загадалі атэль запячатаць.. .

Дзяменцяў слухаў парт'е і ціха смяяўся:

—Дзякую, дарагі... Вельмі дзякую...

Гаспадыня кватэры сустрэла Дзяменцява нейк дзіўна: не прывіталася, глядзела на яго з пагардлівай усмешкай. Толькі ўвайшоўшы ў свой пакой Дзяменцяў пачаў дагадвацца, што здарылася ў кватэры. Сцены кабінета былі голымі, на падлозе валяліся пустыя рамы ад карцін.

— А дзе карціны? — спытаў Дзяменцяў у гаспадыні, якая стаяла ў дзвярах.

— Дзе? — Гаспадыня ненатуральна засмяялася. — Гэта я ў вас павінна спытаць.

— Нічога не разумею...

— Ноччу прыйшоў ваш калега і аграбіў кватэру.

— У колькі гадзін?

— Каля дванаццатай...

— Як ён выглядаў?

— У скураным паліто, высокі, з мёртвымі вачыма.

«Брандт», — адразу дагадаўся Дзяменцяў, але працягваў разыгрываць здзіўленне:

— Які ў яго чын?

— У яго знакаў адрознення не было..

— У нас такіх няма.

44

— Дзіўна, а ён вас дасканала ведае і вельмі засмуціўся, калі даведаўся, што вас няма.

— Я знайду гэта падла! — сказаў Дзяменцяў. — Можаце мне паверыць, зраблю ўсё, каб звярнуць вам вашы рэчы. Слова афіцэра!

Гаспадыня паціснула плячыма і пайшла да сябе...

«Галоўнае, што канчаткова ўстаноўлена, — думаў Дзяменцяў, — і што тоіць у сабе велізарную небяспеку — Брандт застаецца ў горадзе... Цяпер аб гэтым трэба памятаць кожную мінуту... Вядома, Брандту і ў галаву не можа прыйсці, што я вярнуўся ў сваю кватэру. А гэта значыць, што пакуль кватэра — самае надзейнае месца...»

Дзяменцяў замкнуў дзверы, уключыў рацыю і перадаў кароткую шыфроўку:

« Я 11-17. Порт днём і ноччу забіты войскамі і тэхнікай. Устанавіць час адпраўлення транспарта пакуль не магу. Нанасіце ўдары па порце».

Затым Дзяменцяў выняў пішучу машынку і на чыстым бланку напісаў сабе пасведчанне. Дарэчы, гэта хутчэй быў загад...

«Капітан Рукерт П. адказвае за санітарны стан транспартаў, якія падаюцца на пагрузку. Да ведама капітанаў транспартаў, адміністрацыі порта, камандвання воінскіх часцей даводзіцца загад камандвання: у мэтах устаранення магчымасці ўзнікнення сярод салдат эпідэмічных захворванняў і пераносу іх на тэрыторыю Германіі неабходнае безагаворачнае падначаленне правілам агляду трумаў і іншых карабельных памяшканняў, ажыццяўляемых прад'явіцелем гэтага капітанам Рукертам П. Прынята з Берліна па радыё за подпісам генерала палкоўніка фон Рэмера — камандуючага спецыяльным цэнтрам арганізацыі блізкага тыла абароны Берліна...»

(Працяг за тыдзень)

45

КІНО

Праграма на 9—14.III.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Handlarze opium" (chiński), 9—11, „Upał" (polski), 12—14.

Кляшчэлі

„Transport z raju" (czeski), 9—11. „Zalotnik" (franc.), 12—14.

Дубіны

„Wojna trojańska" (włoski), 13—14.

Нараў

„Klub kawalerów" (polski), 10—14.

Нараўка

„Zdobywcy nieba" (radz.), 10—14.

Чыжы

„Złodziej z Bagdadu" (angl.), 10—14.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Echo" (polski), 10—14

Бранск

„Dwaj w stepie" (radz.) 9—10. „Czarci żleb" (polski), 11—12 „Jest taki chłopak" (radz.), 13—14.

Орля

„Rozwodów nie będzie" (polski), 10—14.

Райск

„Dziki pies Dingo" (radz.), 10—14.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Generał" (USA), 9—11. „Drugi brzeg" (polski), 12—14.

Міхалова

„Święto nadziei" (bułg.), 9—10. „Foto Haber" (węgierski), 11—12.

Супрасль

„Okup" (USA), 9—11. „Dzwony na pasterkę" (czeski), 12—14.

Чорна Беластоцкая

„Nieznajomi z pociągu" (USA), 9—10. „Odwet kapitana Lesza" (jugosłowiański), 11—12. „Agnieszka 46" (polski), 13—14.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік

„Generał" (USA), 9 — 11. „Skradzione plany" (angl.), 12 — 14.

Пурэц

„Foto Haber" (węgierski), 9 — 11. „Bracia" (czeski), 12—14.

Мілейчыцы

„Leśny patrol" (radz.), 9—11. „Zalotnik" (franc.), 12—14.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Winda towarowa" (franc.), 9 — 11. „Car Kałojan" (bułg.), 12 — 14.

Сухаволя

„Więźniowie nocy" (argen.), 9—11. „Krzyżacy" (polski), 12 — 14.

Шудзялава

„Wilczy bilet" (polski), 10—14.

Ялаў

„Generał della Rovere" (włoski), 9—14.

Сідра

„W pogoni za meteorytem" (czeski), 9—11. „Spotkanie z szpiegiem" (polski), 12—14.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск

„Koledzy" (polski), 13—14.

Новы Двор

„Biedna ulica" (bułg.), 13—14.

Ружаныстог

„Prawda" (franc.), 9 — 10. „Statek Emilia" (franc.), 11—12. „Spotkali się latem" (czeski), 13 — 14.

ЛІДАЧКА

Беластоцкія Дайліды
У лалоне былі ў Ліды,
Прыгажуні Лідачкі,
Ціля Цімоха дачкі.
Ак з замор:кага журнала
Ліда моду спадабала,
А цырульнік Лідзі ўраз
Узяўся выканаць заказ.
З пышных па пояс валос
Учвэрыў дзікі стог — калос,
І, як казаў дагавор,
У розны ўфарбаваў калёр.
Беластоцкія Дайліды
Не пазналі цяпер Ліды.
Ліда йдзе п: вуліцы,
Лякаюцца курыцы.
Нават рыжы, смелы кот
Га-ца-ца даў цераз плот.
І збянтэжаны Цімох
Распазнаць дачкі не мог.
Лідачка загаварыла —
У Цімоха ўсё заныла.
— Ох, дачушка, мая міла,
Што з сабою ты зрабіла?
Ох, дурніца, мая гожа,
Ты ж на пудзіла пахожа!

Сучасныя часам моды
Шпэцяць красу ад прыроды.

МІХАСЬ КРАСОЎСКІ
Малынка

Што значыць жаночае абаянне!

З дагістарычных часоў

...Не ведаеш, што ў гэтым годзе носіцца: спадніцы больш выразаныя.

СУПАКОІЎ

— Баюся, доктар, што ў майго мужа сур'ёзнае псіхічнае захворванне. Часам я гадзінамі расказваю яму што-небудзь, а затым выяўляю, што ён не чуў ні слова.

— Гэта не захворванне, — супакоіў жанчыну доктар. — Гэта дар Божы.

Наймацнейшая

— Хто ў нашай сям'і наймацнейшы?

— Бабуля!

— Чаму?

— Бо яна ўсё за ўсіх робіць.

ЧУЛАЕ СЭРЦА

— І ў вас хапіла сумлення пакінуць жонку зусім адзінокай?

— Ды што вы?! У яе ж засталося наша трохгадовае дзіця.

Хто закаханы ў сабе, можа не апасацца сапернікаў.

У КРАМЕ

Пакупніца просіць у краме адпусціць ёй кілаграм кофе.

— Але толькі найгоршага сорту, — дадае яна.

— Чаму ж найгоршага? — здзіўляецца прадаўшчык.

— Таму што тады вы не зможаце мяне ашукаць.

— Гэта Міхасёва сястрычка. Я вымяняў яе на санкі...

МАЯ ЖОНКА

Гумарэска

Вы, напэўна, ведаеце, што мая Слава працуе. Я нічога не маю супраць гэтага: жонка з'яўляецца такім жа раўнапраўным грамадзянінам, як і я. Але калі я ўбачыў, што вярнуўшыся з работы, Слава займаецца хатняй гаспадаркай, я зразумеў, што павінен дапамагчы ёй.

Я купіў электрычную пральную машыну. Жонка вельмі ўзрадавалася. Але я на гэтым не спыніўся, таму што лічу, што тэхніка павінна аблягчаць працу жанчын. Таму, не шкадуючы грошай, да дня нараджэння Славы купіў ёй швейную машыну. У адказ яна не сказала ні слова.

«Ага, — падумаў я, — ёй гэтага мала». Тады я прынёс машыну да вязання. Няхай бачыць, што сэрца маё перапоўнена жаданнем пазбавіць жанчын ад хатніх клопатаў і абавязкаў. І не памыліўся ў сваіх разліках. На Новы год я атрымаў у падарунак світэр і шарф з сімпатычным узорам. Я не застаўся ў даўгу і падарыў жонцы кухонны электрычны камбайн.

Я ведаў, што Слава вельмі любіць есці марожанае, седзячы ў кіно. Але ў апошні час яна чамусьці перастала хадзіць у кінатэатр. «Няхай робіць сабе марожанае дома», — падумаў я і купіў ёй цудоўную марожаніцу. Акрамя таго, знаёмы механік сканструяваў нам агрэгат для вырабу хатняй каўбасы.

Вы, магчыма, думаеце, што Слава ўзрадавалася? Зусім не! Яна заявіла:

— У мяне няма жадання губіць сваю маладосць на прыгатаванне каўбасы. І наогул, хто будзе мыць і чысціць усе гэтыя механізмы і прыборы?

— Усяго чатыры кругі каўбасы ў месяц, — угаварваў я. — Уся твая гаспадарка механізаваная. Што датычыць мыцця прыбору, дык я куплю табе механічную шчотку...

Жонка перастала са мной размаўляць. Мяне мучыла сумленне, і, каб як-небудзь паправіць адносіны, я купіў ёй электрычны млынок для кофе. Але яна яшчэ больш раззлавалася.

— Навошта мне электрычны млынок? На цэлы месяц у нас ідзе сто грамаў кофе. Можна змалоць і ў магазіне.

Аднойчы, калі жонка вярнулася з работы, я спытаў у яе:

— Ну, як працуе кухонны камбайн, які я табе купіў? Магчыма, ты спячэш хатні хлеб, як гэта рабіла мая бабуля. Гэта быў цуд, а не хлеб. У мяне захаваўся падрабязны рэцэпт.

І ведаеце, што яна на гэта мне сказала. Нават паўтарыць не хочацца. І гэта за маю дабрату, за маё імкненне аблегчыць яе хатнюю работу...

Чым больш стараўся, чым больш цягнуў у дом рознай тэхнікі, тым часцей Слава скардзілася на тое, што хатняя работа губіць яе маладыя гады.

У адзін цудоўны дзень жонка пакінула мяне. Пайшла з такой механізаванай кватэры! Хіба можна зразумець жанчыну? Дайшла да мяне чутка, што Слава цяпер ходзіць у вячэрнюю школу...

Але я без жонкі не прападу, не думайце. Пральную машыну прадаў, бялізну нашу ў пральню. Абед сабе гатую з паўфабрыкатаў: раз, два — і гатова. А хлеб купляю ў булачнай...

...Вы не маглі б перадаць Славе, што я прашу яе вярнуцца? Скажыце ёй, прашу вас, што я купіў два абанементы ў тэатр...

Власта Смржова

— За вашу адсутнасць нічога істотнага не здарылася.

УСЯЧЫНА

ШТЭПСЕЛЬ І ТАРАПУНЬКА Ў ДЗЕНЬ ЖАНЧЫН
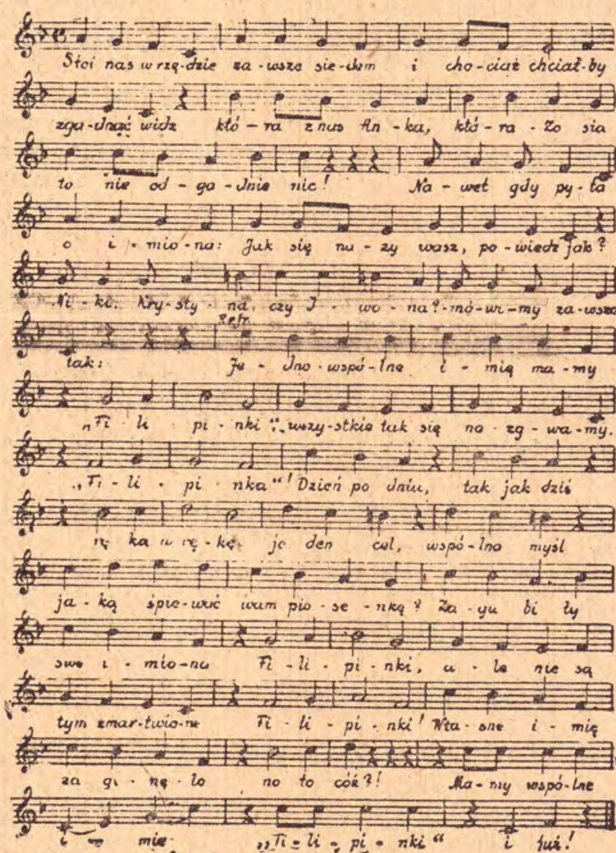
— О! Бачыце, каструля! Дзяшовы падарунак жанчынам і адразу для ўсіх. А ну, Штэпсель, давай прадэманструем!.. — усклікнуў Тарапунька.

— Для нашых бабулек — гэта каструля. Для нашых жонак — ужо модныя капялюшыкі.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбеДанусі Грыка з Гайнаўскага павета змяшчаем польскую песню

To my — Filipinki

Stoi nas w rzędzie zawsze siedem
chociaż chciałby zgadnąć widz
która z nas Anka, która Zosia —
o nie odgadnie nic.
Nawet gdy pyta o imiona:
Jak się nazywasz, powiedz jak?
Niki, Krystyna, czy Iwona?
mówimy zawsze tak:

Jedno wspólne imię mamy Filipinki,
wszystkie tak się nazywamy:
Filipinki.

Dzień po dniu — tak, jak dziś
ręka w rękę,
jeden cel, wspólna myśl
jaką śpiewać wam piosenkę?
Zagubiły swe imiona Filipinki,
ale nie są tym zmartwione Filipinki!
Własne imię zaginęło, no to cóż?
Mamy wspólne imię Filipinki
i już!

Czasem naprawdę bywa heca,
gdy ktoś używa wzniosłych słów:
„Jaka patronka ci przyświeca?
Kiedy jej święto? — mów!"
Wiemy, że chce na imieniny
jednej z nas kupić bukiet róż....
Nie wie — dla Eli, czy Haliny (?)
(Powinien wiedzieć już!)
Jedno wspólne imię mamy: Filipinko,
na urodziny zapraszamy, Filipinko....
(Ona ma przecież nas tyle samo
no i to dobry znak,
że jest naszą „chrzestną mamą"!)
Ciągle razem rozśpiewane Filipinki,
zawsze razem roześmiane Filipinki!
Że imiona zaginęły, no to cóż?
Mamy wspólne imię „Filipinki" i już!

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-59, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk I-3.